

Om fagforening, lilleskoler og pædagogik

Lilleskolernes historisk pædagogisk udvalgs bestyrelse har inviteret Bjørn Strange, tidligere bl.a. næstformand i FGL, til at fortælle lidt om fagforeningen og lilleskolerne.

Bjørn startede som folkeskolelærer i Ballerup kommune, 1.1.1970 og kom hurtigt med i "Socialistiske Lærere", der bl.a. var med til at orkestrere en arbejdsnedlæggelse. I 1978 bliver Bjørn ansat på Den Alternative Skole (DAS) i 1978, efter at have fået ideen om at blive lærer på en lilleskole fra Knud på Hillerød lilleskole. DAS var på det tidspunkt overbygning på Hillerød Lilleskole og fokuserede på elevmedindflydelse, projektarbejde og projektrejser, gerne til Østeuropa.

Lilleskolerne var fra 1975 organiseret i Frie Grundskolers Lærerforening, hvor Bjørn som formand for kredsbestyrelsen i kreds 2 kom i hovedstyrelsen i 1983, for derefter i 1985 at blive næstformand i Frie Skolers lærerforening.

Hvordan var det med lilleskolelærernes forhold til fagpolitik i "gamle dage"?

På lilleskolerne var der stor opbakning bag fagforeningsarbejdet, svarer Bjørn. Hver skole havde en tillidsmand, og vedkommende blev oplært på tillidsmandskurser. Snakken om arbejdsforhold og -vilkår blev fortsat i Kreds 2, som var den kreds i FGL (Det nuværende FSL), som lilleskolelærerne var organiserede i. Hvert år mødtes alle kredse til det landsdækkende årsmøde, hvor hovedstyrelsen valgtes og foreningens politik blev diskuteret. Her kunne bølgerne gå højt, da andre private skoler kunne have divergerende opfattelser af god fagforeningspolitik i forhold til vores venstreorienterede synspunkter.

I 80'erne var det ikke god tone i FGL at blande politik og fagforeningsarbejde sammen. Lærergerningen var stadig i manges øjne et kald.

På lilleskolerne var det i 80'erne utænkeligt ikke at have en tillidsrepræsentant. Det faglige engagement var stort. Kredsen sørgede for, at der blev holdt årlige arrangementer, 2 dages generalforsamling med overnatning, lærerdage, hvor ofte over 100 lærere deltog, kurser, pædagogiske som fagpolitiske, musik og teaterfestival mm.

Kreds 2 var den frække dreng i fagforeningen. I 80'erne, på det årlige repræsentantskabsmøde, var der gang i debatterne, alt kunne diskuteres og blev det. "Opsig hovedaftalen, giv lærerne strejkeret, nej til overtid og flexløn, nedlæg samarbejdet med privatskolerne omkring blad og Hornstrupcenteret (fagforeningens kursuscenter), opret en aktionsfond" - var bare nogle af punkterne. Lilleskolelærerne var efter manges mening for røde. Og da kreds 2 forærede foreningen en rød fane, faldt det ikke i god jord. "FGL var en partipolitisk neutral organisation", udtalte den daværende formand, da kreds 2 kom ind i foreningen.

I 1980'erne var der meget snak på repræsentantskabsmødet om reelt demokrati. I kreds 2 var generalforsamlingen den højeste myndighed, og man ønskede, at det også skulle være sådan i FGL. Hvert medlem kunne møde op og få udleveret en stemmeseddel, og da vi lilleskolelærere var utrolig aktive, mødte mange medlemmer op. Det faldt andre kredse for brystet, og tanken om et repræsentantskab opstod og endte med at blive stemt igennem. Busser med medlemmer fra vidt forskellige frie grundskoler var kommet frem til årsmødet. Hovedstyrelsens forslag om et repræsentativt demokrati med opdeling i 3 landsdækkende kredse (friskoler, lilleskoler og kostskoler)

og 5 realskolekredse blev vedtaget. Foreningen blev følgelig omstruktureret, og medlemmerne blev delt op i 8 lokale kredse. Vores vigtige holdepunkt i Kreds 2 blev nedlagt. Nu kunne hver skole stille med et antal repræsentanter, alt efter antal medlemmer på skolen, til de årlige repræsentantskabsmøder.

I Kreds 2 var der i 80'erne nogle heftige debatter om lærernes løn. Skulle nogle have retten til overtidsbetaling? Hvordan skulle vi forholde os til flexløn? Blandt andet på baggrund af denne diskussion trak den daværende formand for kreds 2 sig og Bjørn blev herefter formand for kredsen, og kom som følge heraf ind i hovedstyrelsen for FGL. Efterhånden skiftede stemningen i brede dele af privatskolelærernes holdning til fagforeningsarbejde og politik. Dette betød også, at dele af hovedbestyrelsen blev mere lydhøre over for nogle af de krav og ønsker kreds 2 havde stået for længe. Som et synligt resultat af denne udvikling blev kreds 2s ønske om en central aktionsfond vedtaget på den årlige generalforsamling i FGL i 1985.

Bente Haugaard, som har arbejdet tæt sammen med Bjørn, tilføjer, at med Bjørn som næstformand blev der rejst faglige debatter, som ellers aldrig ville være rejst.

Hvad var det, der fik lilleskolelærerne til at føle sig som en samlet størrelse?

Bjørn fortsætter: Lilleskolerne havde i modsætning til privatskolerne en nogenlunde samlet forståelse af skole, opdragelse og pædagogik. Reformpædagogikken er grundlaget for lilleskolernes virke. Lilleskolelærerne var hele tiden funderet på 2 ben, det pædagogiske og det fagpolitiske. Sådan var ens identitet. Med en fagpolitisk kreds som bindeled etableredes kurser og seminarer og ikke mindst de årlige lærerdage var det kit, som var med til at binde lærerne på lilleskolerne sammen. Her blev skabt et forum, hvor alle landets lilleskoler blev inviteret til årligt at stille op med et par lærere, som kunne deltage i tre dages intensive indhold af faglig læring, snak om erfaringer lilleskolelærere imellem og socialt samvær. ”Vi følte os som del af en klan, vi fandt sammen om både det pædagogiske og det fagpolitiske. Lærerdagene var det mest identitetsskabende for os”

Lilleskolernes musik- og teaterfestival er også runden af de glade 80'ere. I begyndelsen var det en kun en musikfestival, hvor lilleskoleelever fra hele landet mødtes for at spille for hinanden og lære hinanden bedre at kende. Musikfestivalen blev senere udvidet til også at være en teaterfestival og er i dag en årlig begivenhed med over 1000 deltagere fra hele landet.

I 1991 stopper Bjørn som næstformand i FGL og bliver skoleleder på Den Alternative Skole.

I dag er han fortsat en ildsjæl i Farum kommune, hvor han arbejder med unge, som trænger til et fagligt løft for at kunne bestå afgangsprøven.

Hvad er hovedlinjerne i lilleskolernes udfordring i dag?

I dag stiller forældre og elever andre krav til skolen end de gjorde i 80erne. En større individualisering betyder, at skolen skal være meget skarp på, at gøre forældre opmærksomme på skolens vægt på fællesskaber, og hvad det betyder for forældrenes holdning og forståelse for den skole de har valgt. Dette kan kun ske gennem en kontinuerlig dialog mellem skole og forældre.

Lilleskolen skal stadig være et sted, hvor børnenes nysgerrighed og kreativitet skal blomstre, sluttede Bjørn samtalen af med at sige.

Bente Haugaard, Pernille Frahm, Elizabeth Vonsild og Bent Laub Faaborg